

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

«Tasdiqlandi»
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
N.A. Abdullayev
2024-yil 09.09

MADANIYATLARARO MULOQOT
FANI BO'YICHA

SILLABUS

(Magistratura 1-kurslar uchun)

Bilim sohasi:	200000	– Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	230000	– Tillar
Mutaxassislik:	70230201	– Qiyosiy tilshunoslik, ligvistik tarjimashunoslik

Toshkent – 2024

Fan sillabusi TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi 2024-yil "29" 08 dagi "1" -son majlisida muhokama etilib, tasdiq uchun tavsiya etilgan.

Fan sillabusi TDSHU O'quv-uslubiy kengashining 2024-yil "30" 08 dagi "1" -son majlisida tasdiqlangan va ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsiya etilgan.

Tuzuvchi:

Sh. Usmanova - TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi professori, filologiya fanlari doktori

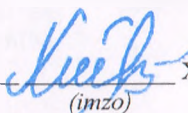
Taqrizchilar:

N. Mahmudov - O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti direktori professor, filologiya fanlari doktori

X. Hamidov - TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi prof.v.b., filologiya fanlari doktori

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti
instituti direktori:

2024-yil "09" 09

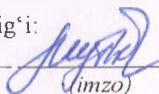

X.V. Mirzaxmedova

(imzo)

Tarjimashunoslik, tilshunoslik va
xalqaro jurnalistika oliy maktabi boshlig'i:

2024-yil "09" 09

S.T. Mustafayeva

FAN TO'G'ARISIDA MA'LUMOT

Fan nomi:	Madaniyatlararo muloqot
Kurs turi:	Tanlov
Kurs kodi:	MM2204
O'quv yili:	2024/2025
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	24
Mustaqil ta'lim	72
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	100 ballik
Kurs tili:	o'zbek
Auditoriya va vaqti:	Dars jadvaliga asosan

Fan maqsadi (FM)

FM	<p>Fanning maqsadi – magistrant-talabalarga muloqot masalalarini asosan til va madaniyatga e'tibor bergan holda tahlil qilishga o'rgatish, ularni madaniyatlararo muloqot masalalaridan xabardor etish, ularda kommunikatsiya turlari, verbal va nonverbal muloqot vositalaridan foydalanish, kommunikatsiyaga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, madaniyatlararo to'siqlar va to'qnashuvlarni bartaraf etish yo'llari, diskursning milliy-madaniy xususiyatlarini tadqiq etish ko'nikmasi va malakasini shakllantirishdan iborat.</p>
-----------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Manlakatshunoslik
2.	Umumiy tilshunoslik

Xorij tajribasiga muvofiqligi

<p>Mazkur fan sillabusi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi "Oliy ta'lining me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida"gi 87-sonli buyrug'iga muvofiq, xalqaro fan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi University of Manchester (QS 32) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.</p>

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:	
TN1	til, madaniyat va madaniy antropologiya, ma'naviy qadriyatlarning milliy-madaniy xususiyatlari, tarjimonning madaniyat mediatori funksiyasi, madaniy relyativizm, madaniyat turlari;
TN2	madaniyatlararo muloqotda tarjimonning rolini, ijtimoiylashtirish va madaniy identifikatsiya muammolarini, madaniyatlararo muloqotning psixologik aspektlarini, globallashtirish va integratsiya sharoitlarida "madaniy dialog" va "o'zga madaniyatning o'zlashuvi" muammolari;
TN3	monomadaniyat va multimadaniyatni, milliy xarakterni bilishi va ulardan foydalana olishi, madaniyatlararo muloqotni samarali amalga oshirishda madaniyatlararo kompetensiya, madaniyatlararo o'lchov modellari;
TN4	madaniyatlararo to'qnashuvlarni bartaraf etish yo'llarini topish, matnlarning madaniy adaptatsiya va chet tili nutqining stilistik qonuniyatlariga rioya qilish, ijtimoiy-madaniy sharhlash, milliy xarakterni ifodalay olish haqida <i>tushuncha va bilimlarga ega bo'ladi</i> .
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN1	o'zaro munosabatlarning muvaffaqiyatli va samarali bo'lishi uchun nutq ishtirok etgan va ishtirok etmagan muloqotning milliy-madaniy xususiyatlari, ijtimoiy-madaniy me'yorlar, odob-axloq qoidalari, kommunikatsiyadagi ustuvor xususiyatlar hamda xushmuomalalikning milliy tizimi;
TN2	madaniyatlararo muloqotning shakllanishi va rivojlanishi, til, madaniyat, madaniyatlar tipologiyasi;
TN3	kommunikativ faoliyat bilan bog'liq masalalar: kommunikativ faoliyat darajalari, kommunikatsiya turlari, verbal va nonverbal kommunikatsiya vositalari;
TN4	madaniyatlararo muloqot jarayonlari: shaxs, milliy va hududiy xarakter, stereotiplar, gender, yosh va diskurs xususiyatlari;
TN5	madaniyatga moslashish, madaniyatlararo to'siqlar va to'qnashuvlar, madaniy va lisoniy shok hodisalari haqida <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i> .

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Madaniyatlararo muloqotning asosiy masalalari	2
M2	Madaniyatlararo muloqotni o'rganish tarixidan	2
M3	Madaniyatlararo muloqotning asosiy tushunchalari	2

M4	Madaniyatlar tipologiyasi	2
M5	Kommunikatsiya turlari	2
M6	Verbal kommunikatsiya	2
M7	Noverbal kommunikatsiya	2
M8	Shaxs va madaniyatlararo muloqot	2
M9	Madaniyatlararo muloqotda gender va yosh xususiyatlari	2
M10	Madaniyatga moslashish	2
M11	Madaniyatlararo to'liqlar va to'qnashuvlar	2
M12	Madaniyatlararo muloqotda madaniy va lingvistik shok hodisalari	2
Jami:		24

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)

A1	"Madaniyatlararo muloqot" tushunchasining mohiyati va o'ziga xos xususiyati	2
A2	Madaniyatlararo muloqotning shakllanishi va rivojlanishi	2
A3	"Madaniyat", "Til" va "Kommunikatsiya" tushunchalari	2
A4	Edvard Hall va Girt Xofstede tipologiyasi	2
A5	Kommunikativ faoliyatning verbal va noverbal vositalari	2
A6	Shaxs va uni shakllantiruvchi omillar	2
A7	Milliy va hududiy xarakter	2
A8	Sharq mamlakatlarida stereotipik qarashlar	2
A9	Diskurs tuzilishining milliy-madaniy xususiyatlari	2
A10	Madaniyatga moslashishning asosiy shakllari	2
A11	Madaniyatlararo to'qnashuvlar va ulaming yuzaga kelish sabablari	2
A12	Madaniy shok va uning shakllari	2
Jami:		24

Mustaqil ta'lim (MT)

		Soatlar hajmda
MT	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	36
MT	Erkaklar va ayollar nutqidagi tavofutlar bo'yicha taqdimot tayyorlash	8
MT	O'zbekistonda hududiy xarakter ilmiy maqola tayyorlash	12
MT	Madaniyatlararo muloqotda aldoqchi so'zlar yuzasidan ilmiy adabiyotlar tahlili	6
MT	Mavzular yuzasidan konspekt yozish	4
MT	O'tilgan mavzular bo'yicha test savollari tayyorlash	6
Jami:		72

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

90-100 ball – “a'lo”

- talaba dasturda belgilangan barcha mavzularni biladi;
- ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda faol qatnashadi;
- talaba daftarida barcha mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlar bajariladi;
- mustaqil ish belgilangan talab bo'yicha topshiriladi;
- fan bo'yicha mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, kreativ fikrlay oladi;
- mavzulararo mantiqiy bog'lanishni tushunadi;
- olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
- fan (mavzu)ning mohiyatini aytib beradi, boshqalarga o'rgatadi;
- fan(mavzu) bo'yicha tasavvur, ko'nikma va bilimga ega.

70-89 ball – “vaxshi”

- talaba dasturda belgilangan mavzularni biladi;
- ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda faol qatnashadi;
- talaba daftarida mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlar bajariladi;
- mustaqil ish belgilangan talab bo'yicha topshiriladi;
- fan bo'yicha mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi;
- olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
- fan (mavzu)ning mohiyatini aytib beradi, boshqalarga o'rgatadi;
- fan(mavzu) bo'yicha tasavvur, ko'nikma va bilimga ega.

60-69 ball – “qoniqarli”

- talaba daftarida mavzularni konspekt qiladi va topshiriqlarni bajaradi;
- talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi;
- fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega;

0-59 ball – “qoniqarsiz”

- talaba fan dasturini o'zlashtirmagan;
- fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas.

Oraliq nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimni baholash tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimni baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazorat turini o'tkazishda ishtirok etmaydi.

Talaba tegishli fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan bo'lishi shart.

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan yoki oraliq nazorat turini topshirmagan yoxud ushbu nazorat

turi bo'yicha 0-59 ball ("qoniqarsiz") bilan baholangan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha "qoniqarsiz" baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalar ta'til vaqtida yoki keyingi semestrlar mobaynida tegishli fanlardan o'zlashtirilmagan kreditlar miqdoriga mos ravishda bazaviy to'lov-kontrakt miqdoridan kelib chiqqan holda to'lovni amalga oshirgandan so'ng o'zlashtirilmagan fanlarni o'z hisobidan qayta o'qish huquqiga ega bo'ladi.

Joriy baholash			Oraliq nazorat (ON)	Yakuniy nazorat (YN)	O'zlashtirish ko'rsatkichi (O'K)
Workshop (W)		Vazifa/topshiriqlar V/T Loyiha (L)			
20 %		20 %	20 %	40 %	100 %
JN	ON	JN+ON	YN	UMUMIY	
40	20	60	40	100	Maksimum
		36	24	60	Minimum

Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, til hodisalari, tilshunoslik maktablari, tilshunos olimlar haqida mustaqil mushohada yuritish, xususan, har bir seminar uchun:

- keys stadi metodi doirasida darslarda faol ishtirok etish;
- shaxsiy mulohazalarni yozma shaklda bayon qilish;
- berilgan mavzu yuzasidan taqdimot tayyorlash;
- o'tilgan mavzuni mustahkamlash maqsadida test tuzish;
- amaliy mashg'ulotlar bo'yicha konspekt daftarlari yuritish (*amaliy mashg'ulot mavzulari konspekti, amaliy mashg'ulotlar bo'yicha adabiyotlar sharhi*) shuningdek, joriy, oraliq nazorat, mustaqil ta'lim shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	
Asosiy adabiyotlar	
1.	Usmanova Sh., Rixsiyeva G. Madaniyatlararo muloqot. O'quv qo'llanma. –Toshkent: TDSHI, 2018.
2.	Shamsiyeva Sh. Madaniyatlararo muloqot (Xitoy va o'zbek madaniyatlari misolida). O'quv qo'llanma. –Toshkent:

	"BOOKMANY PRINT", 2023.
3.	Usmanova Sh. Lingvomadaniyatshunoslik. Darslik. –Toshkent: "BOOKMANY PRINT", 2022.
4.	Christina Bratt Paulston, Scott F. Kiesling, and Elizabeth S. Rangel. The Handbook of Intercultural Discourse and Communication. – Blackwell Publishing Ltd, 2012.
5.	Judith Martin, Thomas Nakayama. Intercultural communication in contexts. 5th ed. –New York: McGraw-Hill, 2010.
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
6.	Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. – Toshkent: O'zbekiston, 2024.
7.	Mirziyoyev Sh. M Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild. –Toshkent: O'zbekiston, 2023.
8.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. –Toshkent: O'zbekiston, 2023.
9.	Усманова Ш. Маданиятлараро мулоқотда новербал воситаларнинг аҳамияти // Маданиятлараро мулоқот масалалари: тил, матн, таржима. Илмий-амалий анжумани материаллари. –Ташкент: ТошДШИ, 2016. –Б. 11-16.
10.	Усманова Ш. Хитой лингвомаданиятида тановул қилиш таомилининг ўзига хос хусусиятлари // Хитойшunoslikning dolzarb masalalari: filologiya, falsafa, tarix, iqtisod va siyosat. XII ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, TDSHI, 2015-yil 28 noyabr. –B. 31-36.
11.	Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М.: Слово, 2000. – 624 с.
12.	Фалькова Е. Г. Межкультурная коммуникация в основных понятиях и определениях. Методическое пособие. СПб.: Ф-т филологии и искусств СПбГУ, 2007. – 77 с.
Scopusdan maqolalar	
13.	Piller, I. (2012). Intercultural communication: An overview. <i>The handbook of intercultural discourse and communication</i> , 3-18. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118247273#page=21
14.	Arasaratnam, L. A. (2015). Research in intercultural communication: Reviewing the past decade. <i>Journal of International and Intercultural Communication</i> , 8(4), 290-310. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17513057.2015.1087096

Axborot manbalari	
15.	http://www.ziyo.net
16.	https://www.jstor.org/
17.	https://tadqiqot.uz
18.	http://vjanetta.narod.ru/lekcia8.html
19.	http://www.happycampus.com/pages/2000/10/23/101014397.html

Sillabus/ modul muallifi:	Usmanova Sh.R. Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi professori, filologiya fanlari doktori
E-mail:	ushoira@mail.ru
Tashkilot:	Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi

Handwritten mark or signature in the top left corner.